

สารบัญ

ภาค ๑ แนวความคิดและความเป็นมาของการจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง	๓๑
บทที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการควบคุมการใช้อำนาจขององค์กร ของรัฐฝ่ายบริหาร	๓๓
๑. ความหมายของ “รัฐ” “องค์กรของรัฐ” และ “องค์กรของรัฐฝ่ายบริหาร”	๓๓
๒. ความจำเป็นที่ต้องมีระบบการควบคุมการใช้อำนาจขององค์กร ของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายบริหาร	๓๕
๓. ระบบการควบคุมการใช้อำนาจขององค์กรของรัฐฝ่ายบริหาร ที่พึงปรารถนา	๓๖
๔. การเพิ่มระบบและองค์กรควบคุมการใช้อำนาจขององค์กรของรัฐ ฝ่ายบริหารตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	๔๑
๔.๑ ภาพรวม	๔๑
๔.๑.๑ การแยกการตรวจสอบการทุจริตทางการเมืองออกจาก การตรวจสอบทางกฎหมาย	๔๑
๔.๑.๒ การเพิ่มองค์กรอิสระในการควบคุมการใช้อำนาจ ทุกระดับ	๔๒
๔.๑.๓ การตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรทุกระดับ โดยไม่มีข้อยกเว้น	๔๓

๔.๒ องค์การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่เพิ่มขึ้นใหม่	๔๓
๕. การควบคุมการใช้อำนาจขององค์กรของรัฐฝ่ายบริหารโดยองค์กรของรัฐฝ่ายตุลาการ	๔๓
บทที่ ๒ ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองในต่างประเทศ	๔๗
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้น	๔๗
๑. ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์	๔๗
๒. ระบบประมวลกฎหมาย	๔๘
๓. การจัดระบบศาลที่มีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดคดีปกครองในต่างประเทศ	๔๙
ส่วนที่ ๒ ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองของประเทศฝรั่งเศส	๕๐
๑. แนวความคิดพื้นฐานของการจัดตั้งศาลปกครองของฝรั่งเศส	๕๐
๒. ความเป็นมาของการจัดตั้งศาลปกครองของฝรั่งเศส	๕๒
๓. โครงสร้างและการจัดองค์กรของระบบศาลปกครองของฝรั่งเศส	๕๒
๓.๑ ระบบศาลปกครองของฝรั่งเศส	๕๒
๓.๒ โครงสร้าง การจัดองค์กร และอำนาจหน้าที่ของสภาแห่งรัฐของฝรั่งเศส	๕๓
๓.๒.๑ โครงสร้างและการจัดองค์กรของสภาแห่งรัฐของฝรั่งเศส	๕๓
๓.๒.๒ อำนาจหน้าที่ของสภาแห่งรัฐของฝรั่งเศส	๕๔
๓.๓ โครงสร้างและการจัดองค์กรของศาลปกครองชั้นอุทธรณ์	๕๕
๓.๔ โครงสร้างและการจัดองค์กรของศาลปกครองชั้นต้น	๕๕
๔. คุณสมบัติและการแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลปกครองของฝรั่งเศส	๕๖
๔.๑ คุณสมบัติและการแต่งตั้งสมาชิกของสภาแห่งรัฐ	๕๖
๔.๑.๑ ลำดับชั้นของสมาชิกสภาแห่งรัฐ	๕๖
๔.๑.๒ คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกของสภาแห่งรัฐ	๕๖
๔.๑.๓ วิธีการแต่งตั้ง	๕๗
๔.๑.๔ การเลื่อนชั้นและการเลื่อนตำแหน่ง	๕๘
๔.๑.๕ การลงโทษทางวินัย	๕๘

๔.๑.๖	การพ้นจากตำแหน่ง	๕๘
๔.๑.๗	หลักประกันความเป็นอิสระของสมาชิก สภาแห่งรัฐ	๕๘
๔.๒	คุณสมบัติและการแต่งตั้งตุลาการศาลปกครองชั้นต้น และตุลาการศาลปกครองชั้นอุทธรณ์	๕๘
๔.๒.๑	ลำดับชั้นของตุลาการศาลปกครองชั้นต้น และตุลาการศาลปกครองชั้นอุทธรณ์	๕๘
๔.๒.๒	คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้ง เป็นตุลาการศาลปกครองชั้นต้นและ ตุลาการศาลปกครองชั้นอุทธรณ์	๕๙
๔.๒.๓	หลักประกันความเป็นอิสระของตุลาการ ศาลปกครองชั้นต้นและตุลาการศาลปกครอง ชั้นอุทธรณ์	๕๙
๕.	คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองของฝรั่งเศส	๖๐
๕.๑	ประเภทของคดีปกครองที่อยู่ในอำนาจของ ศาลปกครองของฝรั่งเศส	๖๐
๕.๒	อำนาจและเขตอำนาจของศาลปกครองชั้นต้น	๖๐
๕.๓	อำนาจและเขตอำนาจของศาลปกครองชั้นอุทธรณ์	๖๑
๕.๔	อำนาจของสภาแห่งรัฐในฐานะศาลปกครอง	๖๑
๖.	วิธีพิจารณาคดีปกครองของประเทศฝรั่งเศส	๖๒
๖.๑	ลักษณะสำคัญของวิธีพิจารณาคดีปกครองของฝรั่งเศส โดยทั่วไป	๖๒
๖.๒	ลักษณะสำคัญของการดำเนินกระบวนการพิจารณา ในขั้นตอนที่สำคัญ	๖๒
๖.๒.๑	การยื่นคำฟ้อง	๖๒
๖.๒.๒	การสอบสวนและแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดี	๖๓
๖.๒.๓	การนัดพิจารณา	๖๔
๖.๓	วิธีพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองชั้นต้น	๖๕
๖.๔	วิธีพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองชั้นอุทธรณ์	๖๖
๖.๕	วิธีพิจารณาคดีปกครองในสภาแห่งรัฐ	๖๗

ส่วนที่ ๓ ศาลปกครองของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ๖๘

๑. ระบบศาลของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ๖๘

๑.๑ ระบบศาลยุติธรรม ๖๙

๑.๒ ระบบศาลปกครอง ๖๙

๑.๓ ระบบศาลแรงงาน ๖๙

๑.๔ ระบบศาลสังคม ๗๐

๑.๕ ระบบศาลภาษี ๗๐

๑.๖ ระบบศาลรัฐธรรมนูญ ๗๐

๒. โครงสร้างและการจัดองค์กรของศาลปกครอง ๗๑

๒.๑ โครงสร้างและการจัดองค์กรของศาลปกครอง
ในระดับมลรัฐ ๗๑

๒.๒ โครงสร้างและการจัดองค์กรของศาลปกครอง
สหพันธ์รัฐ ๗๒

๓. คุณสมบัติและการแต่งตั้งตุลาการศาลปกครอง ๗๒

๔. คดีที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง
ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ๗๓

๔.๑ คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง ๗๓

๔.๒ คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง ๗๓

บทที่ ๓ การดำเนินการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นในประเทศไทย ๗๕

ส่วนที่ ๑ เหตุผลและความจำเป็นของการจัดตั้งศาลปกครองขึ้น
ในประเทศไทย ๗๕

ส่วนที่ ๒ ความพยายามในการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นในประเทศไทย
ในอดีตที่ผ่านมา ๗๖

๑. ช่วงแรก (พ.ศ. ๒๔๗๖-พ.ศ. ๒๕๑๖) เป็นช่วงของการหา
ข้อสรุปว่าควรหรือไม่ที่จะจัดตั้งศาลปกครองขึ้นในประเทศไทย ๘๐

๒. ช่วงที่สอง (พ.ศ. ๒๕๑๗-พ.ศ. ๒๕๓๘) เป็นช่วงของการ
หาข้อสรุปว่าศาลปกครองที่จะจัดตั้งขึ้นนั้นควรอยู่ในระบบ
ศาลยุติธรรมตาม “ระบบศาลเดี่ยว” หรือควรแยกเป็น
เอกเทศจากระบบศาลยุติธรรมตาม “ระบบศาลคู่” ๘๒

๒.๑ แนวความคิดที่เห็นควรจัดตั้งศาลปกครองตาม

“ระบบศาลเดี่ยว” ในระบบศาลยุติธรรม

๘๒

๒.๒ แนวความคิดที่เห็นควรจัดตั้งศาลปกครองตาม

“ระบบศาลคู่” โดยแยกเป็นเอกเทศจากระบบ
ศาลยุติธรรม

๘๓

๒.๒.๑ การดำเนินงานที่มีรัฐบาลของ

พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี
ในการปรับปรุงคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์
ให้มีรูปแบบ อำนาจหน้าที่และการดำเนินงาน
ในลักษณะของศาลปกครอง

๘๓

๒.๒.๒ การดำเนินงานของรัฐบาลที่มีนายชวน หลีกภัย

เป็นนายกรัฐมนตรีในการพัฒนาบุคลากรและ
กระบวนการวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ตลอดจนเตรียม
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้พร้อมเพื่อนำไปสู่การจัดตั้ง
ศาลปกครอง

๘๓

๓. ช่วงที่สาม (พ.ศ. ๒๕๓๘-ปัจจุบัน) เป็นช่วงที่ได้มีการ
บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญให้รัฐดำเนินการจัดตั้งศาลปกครอง
ในระบบศาลคู่

๘๖

๓.๑ การดำเนินการของรัฐบาลที่มีนายบรรหาร ศิลปอาชา
เป็นนายกรัฐมนตรี

๘๗

๓.๑.๑ ความเห็นของ “คณะอนุกรรมการพิจารณา

ปรับปรุงบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กฎหมาย
ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และวิธีปฏิบัติ
ต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูปการเมือง”
ในคณะกรรมการปฏิรูปการเมืองที่จัดตั้งขึ้น
ในสมัยรัฐบาลที่มีนายบรรหาร ศิลปอาชา
เป็นนายกรัฐมนตรี

๘๘

๓.๑.๒ ความเห็นของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง

๘๘

๓.๑.๓ การพิจารณาดำเนินการของรัฐบาล

๘๘

๓.๒ การดำเนินการของรัฐบาลที่มีพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี	๘๙
๓.๒.๑ การดำเนินการของรัฐบาล	๘๙
๓.๒.๒ การคัดค้านการจัดตั้งศาลปกครองตาม นโยบายของรัฐบาลโดยผู้พิพากษาศาล ยุติธรรม	๙๐
๓.๒.๓ การเรียกร้องขององค์กรประชาธิปไตย “สมัชชาคนจน” และคณาจารย์ในคณะ นิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ให้รัฐบาล เร่งรัดดำเนินการจัดตั้งศาลปกครองโดยเร็ว	๙๐
๓.๒.๔ การพิจารณาตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี	๙๐
๓.๓ การดำเนินการของรัฐบาลที่มิใช่ชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี	๙๒
๓.๓.๑ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	๙๒
๓.๓.๒ การพิจารณาดำเนินการของรัฐบาล	๙๔
ส่วนที่ ๓ ความพยายามในการพัฒนาระบบวิธีพิจารณาคดีปกครอง ขึ้นในประเทศไทย.....	๙๕
๑. เหตุผลและความจำเป็นของการสร้างระบบวิธีพิจารณา คดีปกครองขึ้นในประเทศไทย	๙๕
๑.๑ คดีปกครองเป็นข้อพิพาทระหว่างคู่ความที่มีฐานะ ไม่เท่าเทียมกัน	๙๕
๑.๒ ระบบวิธีพิจารณาคดีปกครองมีจุดมุ่งหมายที่จะถ่วงดุล การใช้อำนาจดุลพินิจของผู้พิพากษา	๙๕
๒. แนวทางในการสร้างวิธีพิจารณาคดีปกครองขึ้นในประเทศไทย	๙๗
๒.๑ การสร้างวิธีพิจารณาคดีปกครองขึ้นในประเทศไทย ควรเริ่มต้นด้วยการใช้ “ระบบร้องทุกข์”	๙๗
๒.๒ วิธีพิจารณาคดีปกครองที่จะสร้างขึ้นควรปรับตัวได้ โดยไม่ยากนัก	๙๗

ภาค ๒	กฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง	๙๙
-------	---	----

บทที่ ๑	โครงสร้างของศาลปกครอง	๑๐๑
๑.	ชั้นศาล	๑๐๑
๒.	การจัดตั้งและการเปิดทำการ	๑๐๑
๒.๑	ศาลปกครองสูงสุด	๑๐๑
๒.๒	ศาลปกครองกลาง	๑๐๒
๒.๓	ศาลปกครองในภูมิภาค	๑๐๒

บทที่ ๒	ระบบตุลาการศาลปกครอง	๑๐๕
๑.	ระดับตำแหน่ง	๑๐๕
๑.๑	ตุลาการศาลปกครองสูงสุด	๑๐๕
๑.๒	ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น	๑๐๕
๒.	จำนวน	๑๐๕
๒.๑	ตุลาการศาลปกครองสูงสุด	๑๐๕
๒.๒	ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น	๑๐๖
๓.	คุณสมบัติ	๑๐๖
๓.๑	ตุลาการศาลปกครองสูงสุด	๑๐๖
๓.๒	ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น	๑๐๗
๔.	ลักษณะต้องห้าม	๑๐๙
๕.	การคัดเลือกและการแต่งตั้ง	๑๑๐
๕.๑	การคัดเลือกและการแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองสูงสุด	๑๑๐
๕.๒	การคัดเลือกและการแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น	๑๑๑
๖.	เงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง	๑๑๒
๗.	การปฏิบัติหน้าที่และหลักประกันความเป็นอิสระ	๑๑๓
๘.	วินัยและการดำเนินการทางวินัย	๑๑๔
๙.	การพ้นจากตำแหน่ง	๑๑๖
๑๐.	บำเหน็จบำนาญ	๑๑๘

บทที่ ๓	คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง	๑๑๙
๑.	องค์ประกอบ	๑๑๙
๒.	อำนาจหน้าที่	๑๒๐

บทที่ ๔	อำนาจของศาลปกครอง	๑๒๑
๑.	อำนาจของศาลปกครองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ	๑๒๑
๑.๑	บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ	๑๒๑
๑.๒	ข้อสังเกตเบื้องต้น	๑๒๒
๑.๓	ประเด็นที่เป็นปัญหา : ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาข้อพิพาททางปกครองระหว่างเอกชนกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลเท่านั้น หรือมีอำนาจพิจารณาพิพากษาข้อพิพาททางปกครองระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วย	๑๒๓
๑.๔	คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ	๑๒๕
๑.๕	ความเห็นของนักวิชาการ	๑๒๗
๑.๖	คำวินิจฉัยของศาลปกครอง	๑๓๒
๑.๖.๑	คำวินิจฉัยของศาลปกครองกลาง	๑๓๒
๑.๖.๒	คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด	๑๓๒
๒.	คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ	๑๓๕
๒.๑	ประเภทของคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง	๑๓๕
๒.๑.๑	คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่ “หน่วยงานทางปกครอง” หรือ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ออก “กฎ” หรือคำสั่ง โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและผู้ฟ้องคดีขอให้ศาลปกครองสั่งให้เพิกถอนกฎหรือคำสั่งนั้น	๑๓๕
๒.๑.๒	คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการอื่นใด (นอกจากการออกกฎหรือคำสั่ง) โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและผู้ฟ้องคดีขอให้ศาลปกครองสั่งห้ามการกระทำดังกล่าว	๑๔๑

- ๒.๑.๓ คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครอง
หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมาย
กำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้า
เกินสมควรและผู้ฟ้องคดีขอให้ศาลปกครองสั่งให้
หัวหน้าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามหน้าที่ภายในเวลาที่ศาลปกครอง
กำหนด ๑๔๑
- ๒.๑.๔ คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงาน
ทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้
อำนาจตามกฎหมาย หรือกฎ คำสั่งทางปกครอง
หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่
กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่
ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรและผู้ฟ้องคดีขอให้ศาล
ปกครองสั่งให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่
ของรัฐดังกล่าวชดใช้เงิน ๑๔๒
- ๒.๑.๕ คดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงาน
ทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ฟ้องคดีขอให้
ศาลปกครองสั่งให้ใช้เงิน ๑๔๔
- ๒.๑.๖ คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองและผู้ฟ้องคดี
ขอให้ศาลปกครองสั่งให้ใช้เงินหรือให้ส่งมอบ
ทรัพย์สินหรือให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ ๑๔๕
- ๒.๑.๗ คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครอง
หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้
บุคคลต้องกระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด
และผู้ฟ้องคดีขอให้ศาลปกครองสั่งให้บุคคลกระทำ
หรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อเป็นไปตาม
กฎหมาย ๑๔๖
- ๒.๑.๘ คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกฎหมายกำหนดให้อยู่ใน
เขตอำนาจศาลปกครอง ๑๔๗

- ๒.๒ คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองชั้นต้น ๑๔๗
- ๒.๓ คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด ๑๔๘
๓. คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามบทบัญญัติของกฎหมาย ๑๔๘
๔. กรณีตัวอย่างของคดีที่ศาลปกครองมีคำสั่งรับหรือไม่รับไว้พิจารณา ๑๔๙
- ๔.๑ กรณีตัวอย่างของคดีที่ศาลปกครองมีคำสั่งไม่รับไว้พิจารณา ๑๔๙
- ๔.๑.๑ กรณีเป็นเรื่องวินัยทหาร ๑๔๙
- ๔.๑.๒ กรณีเป็นเรื่องการดำเนินการของคณะกรรมการข้าราชการตุลาการ ๑๕๐
- ๔.๑.๓ กรณีเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจของศาลแรงงาน ๑๕๐
- ๔.๑.๔ กรณีเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากร ๑๕๐
- ๔.๑.๕ กรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีมิใช่ “หน่วยงานทางปกครอง” ๑๕๑
- ๔.๑.๖ กรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีเป็น “เจ้าหน้าที่ของรัฐ”
แต่การกระทำที่ผู้ถูกฟ้องคดีเป็นการกระทำส่วนตัว
มิใช่เป็นการกระทำในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ที่ใช้อำนาจทางปกครอง ๑๕๑
- ๔.๑.๗ กรณีที่เข้าลักษณะเป็นคดีปกครอง แต่ได้มีการ
พิพากษาคดีโดยศาลยุติธรรมแล้ว ๑๕๒
- ๔.๑.๘ กรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีเป็น “หน่วยงานทางปกครอง”
แต่การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีมิใช่การกระทำ
ทางปกครอง ๑๕๒
- ๔.๑.๙ กรณีที่ผู้ฟ้องคดีเป็น “หน่วยงานทางปกครอง”
แต่คำขอไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะ
กำหนดค่าบังคับให้ได้ ๑๕๒
- ๔.๑.๑๐ กรณีที่มีลักษณะเป็นคดีแพ่ง ๑๕๓
- ๔.๑.๑๑ กรณีที่มีลักษณะเป็นสัญญาทางปกครอง ๑๕๔
- ๔.๑.๑๒ กรณีที่มีลักษณะเป็นละเมิดทางแพ่ง ๑๕๔
- ๔.๑.๑๓ กรณีที่เป็นการบังคับคดีแพ่ง ๑๕๔
- ๔.๒ กรณีตัวอย่างของคดีที่ศาลปกครองชั้นต้นและศาลปกครองสูงสุด
มีความเห็นแตกต่างกันว่าเป็นคดีที่รับไว้พิจารณาได้หรือไม่ ๑๕๕

บทที่ ๕	วิธีพิจารณาคดีปกครอง	๑๖๕
ส่วนที่ ๑	วิธีพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองชั้นต้น	๑๖๖
๑.	คู่กรณีในคดีปกครอง	๑๖๖
๑.๑	ปัญหาว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นผู้ฟ้องคดีเอกชนต่อศาลปกครองได้หรือไม่	๑๖๘
๑.๒	ปัญหาว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ฟ้องคดีกันเองต่อศาลปกครองได้หรือไม่	๑๖๙
๑.๒.๑	ข้อพิจารณาเบื้องต้น	๑๖๙
๑.๒.๒	กรณีที่เคยมีปัญหามาขอหารือไปยังคณะกรรมการ กฤษฎีกา	๑๗๐
๒.	การฟ้องคดี	๑๗๔
๒.๑	เงื่อนไขในการฟ้องคดีปกครอง	๑๗๕
๒.๑.๑	ผู้ฟ้องคดีต้องเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีและมีความ สามารถในการฟ้องคดี	๑๗๕
๒.๑.๒	ผู้ฟ้องคดีต้องได้ดำเนินการขอรับการ แก้ไขความเดือดร้อนต่อองค์กรของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายบริหารครบ ขั้นตอนตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้แล้ว จึงจะนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้	๑๘๙
๒.๑.๓	คำฟ้องต้องมีเนื้อหาครบถ้วนตามที่กฎหมาย กำหนดไว้	๑๙๒
๒.๑.๔	คำฟ้องต้องยื่นภายในกำหนดเวลาฟ้องคดี	๑๙๓
๒.๑.๕	ผู้ฟ้องคดีต้องชำระค่าธรรมเนียมศาลให้ครบถ้วน ถ้าเป็นคดีที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล	๑๙๕
๒.๒	การยื่นคำฟ้อง	๑๙๖
๒.๒.๑	วิธีการยื่นฟ้อง	๑๙๖
๒.๒.๒	ศาลที่จะต้องยื่นฟ้อง	๑๙๖
๒.๓	การเสนอเรื่องต่อศาลปกครองโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน ของรัฐสภา	๑๙๗

๒.๔ องค์คณะพิจารณาพิพากษาและการจ่ายสำนวน	๒๐๕
๒.๔.๑ องค์คณะพิจารณาพิพากษา	๒๐๕
๒.๔.๒ การจ่ายสำนวน	๒๐๗
๒.๕ การตรวจคำฟ้องและการสั่งรับหรือไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา	๒๐๙
๒.๕.๑ การตรวจคำฟ้อง	๒๐๙
๒.๕.๒ การสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา	๒๑๐
๒.๕.๓ การสั่งรับคำฟ้องไว้พิจารณา	๒๑๑
๒.๖ การดำเนินการในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจ	๒๑๒
๓. การแสวงหาข้อเท็จจริงและการสรุปสำนวน	๒๒๒
๓.๑ การแสวงหาข้อเท็จจริง	๒๒๒
๓.๑.๑ การแสวงหาข้อเท็จจริงจากคำฟ้อง คำให้การ คำคัดค้านคำให้การ และคำให้การเพิ่มเติม	๒๒๓
๓.๑.๒ การแสวงหาข้อเท็จจริงของศาลและการรับฟังพยานหลักฐาน	๒๒๔
๓.๒ การสรุปสำนวน	๒๒๔
๓.๓ การกำหนดวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง	๒๒๕
๔. วิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา	๒๒๕
๔.๑ การขู่เลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง	๒๒๖
๔.๑.๑ หลักทั่วไป	๒๒๖
๔.๑.๒ การขู่เลา	๒๒๖
๔.๑.๓ การพิจารณาของศาล	๒๒๖
๔.๒ การบรรเทาทุกข์ชั่วคราว	๒๒๗
๔.๒.๑ การขอบรรเทาทุกข์ชั่วคราว	๒๒๗
๔.๒.๒ การพิจารณาของศาล	๒๒๗
๕. การร้องสอด การรวมคดี การแยกคดี การโอนคดี และการถอนคำฟ้อง	๒๒๘
๕.๑ การร้องสอด	๒๒๘
๕.๒ การรวมคดี	๒๒๘
๕.๓ การแยกคดี	๒๒๘

๕.๔ การโอนคดี	๒๒๙
๕.๕ การฟ้องซ้อน	๒๓๐
๕.๖ การฟ้องซ้ำ	๒๓๐
๕.๗ การทิ้งฟ้อง	๒๓๐
๕.๘ การถอนคำฟ้อง	๒๓๑
๖. การนั่งพิจารณาคดี	๒๓๒
๗. การแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี	๒๓๓
๘. การทำคำพิพากษาและคำสั่ง	๒๓๔
๘.๑ การพิจารณาและจัดทำคำพิพากษาและคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง	๒๓๔
๘.๒ การอ่านผลแห่งคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองและการเผยแพร่	๒๓๖
๘.๒.๑ การอ่านผลแห่งคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง	๒๓๖
๘.๒.๒ การเผยแพร่คำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง	๒๓๗
๘.๓ ผลของคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง	๒๓๗
ส่วนที่ ๒ วิธีพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองสูงสุด	๒๓๘
๑. ข้อพิจารณาเบื้องต้น	๒๓๘
๒. วิธีพิจารณาคดีปกครองตามมาตรา ๑๑ (๑) (๒) และ (๓)	๒๔๐
๓. วิธีพิจารณาคดีปกครองตามมาตรา ๑๑ (๔)	๒๔๐
๓.๑ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่อุทธรณ์ได้	๒๔๐
๓.๒ ระยะเวลาในการอุทธรณ์	๒๔๒
๓.๓ คำอุทธรณ์	๒๔๒
๓.๔ การยื่นคำอุทธรณ์	๒๔๒
๓.๕ การพิจารณาคำอุทธรณ์	๒๔๓
ส่วนที่ ๓ การขอให้พิจารณาคดีใหม่	๒๔๔
๑. บุคคลและกรณีที่อาจขอให้พิจารณาคดีใหม่ได้	๒๔๕
๒. เงื่อนไขในการขอให้พิจารณาคดีใหม่	๒๔๕

บทที่ ๖	การบังคับคดี	๒๔๗
ส่วนที่ ๑	การบังคับคดีในกรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๒๔๘
๑.	กรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐออกกฎหรือคำสั่งทางปกครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๒๔๘
๑.๑	กรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐออกกฎไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๒๔๘
๑.๒	กรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งทางปกครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๒๔๙
๑.๓	กรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการอื่นใด (นอกจากกฎหรือคำสั่ง) โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๒๔๙
๒.	การบังคับคดีในกรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร	๒๕๐
๓.	การบังคับคดีในกรณีที่มีการฟ้องคดีเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๒๕๐
๔.	การบังคับคดีในกรณีที่มีการฟ้องคดีเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง	๒๕๒
๕.	การบังคับคดีในกรณีที่มีการฟ้องคดีที่กฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้บุคคลต้องกระทำหรือละเว้นกระทำ	๒๕๒
๖.	การบังคับคดีในกรณีที่มีการฟ้องให้ศาลมีคำพิพากษาแสดงความเป็นอยู่ของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง	๒๕๓
๗.	การบังคับคดีในกรณีที่มีการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง	๒๕๓
บทที่ ๗	สำนักงานศาลปกครอง	๒๕๕
๑.	สถานะของสำนักงานศาลปกครอง	๒๕๕

๒. อำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลปกครอง	๒๕๕
๓. การบริหารงานของสำนักงานศาลปกครอง	๒๕๖
๓.๑ เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง	๒๕๖
๓.๒ คณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง	๒๕๗
๓.๒.๑ องค์ประกอบ	๒๕๗
๓.๒.๒ อำนาจหน้าที่	๒๕๗
๔. ข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง	๒๕๙
๕. พนักงานคดีปกครอง	๒๖๐
๖. การงบประมาณ	๒๖๐
บทที่ ๘ บทเฉพาะกาล	๒๖๑
๑. การคัดเลือกและการแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองสูงสุดชุดแรก	๒๖๑
๑.๑ การคัดเลือกและการแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองสูงสุดชุดแรก	๒๖๑
๑.๑.๑ บทบัญญัติของกฎหมาย	๒๖๑
๑.๑.๒ การดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย	๒๖๒
๑.๒ การคัดเลือกและการแต่งตั้งประธานศาลปกครองสูงสุดรองประธานศาลปกครองสูงสุด และตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุดชุดแรก	๒๖๖
๑.๒.๑ บทบัญญัติของกฎหมาย	๒๖๖
๑.๒.๒ การดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย	๒๖๗
๑.๓ การคัดเลือกและการแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น	๒๖๗
๑.๓.๑ บทบัญญัติของกฎหมาย	๒๖๗
๑.๓.๒ การดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย	๒๖๘
๒. การเปิดทำการศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองกลาง และศาลปกครองในภูมิภาค	๒๖๘
๓. การโอนเรื่องร้องทุกข์ไปเป็นคดีของศาลปกครอง	๒๖๘
๔. การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีปกครองที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอื่นในวันที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ใช้บังคับ	๒๖๙

บทที่ ๙ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งศาลปกครอง ๒๗๑

๑. พระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๒ ๒๗๑
๒. พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๑๕)
พ.ศ. ๒๕๔๒ ๒๗๒

บทที่ ๑๐ ความเชื่อมโยงของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
กับกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ๒๗๓

๑. ความเชื่อมโยงกันโดยสภาพของหลักกฎหมายในกฎหมายทั้งสองฉบับ ๒๗๓
 - ๑.๑ หลักกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเป็นฐาน
ที่ศาลปกครองใช้ในการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย
ของคำสั่งทางปกครอง ๒๗๓
 - ๑.๒ กฎหมายทั้งสองฉบับมีส่วนเสริมซึ่งกันและกัน ๒๗๔
๒. ความเชื่อมโยงกันเฉพาะจุดในกฎหมายทั้งสองฉบับ ๒๗๔
 - ๒.๑ การให้ระบุนิติการอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ในคำสั่ง ๒๗๔
 - ๒.๒ การให้อายุความฟ้องคดีต่อศาลสะดวกอยู่ ๒๗๔
 - ๒.๓ การพิจารณา “คู่กรณี” ในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครองกับการพิจารณา “ผู้ฟ้องคดี” ในกฎหมายว่าด้วย
การจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ๒๗๔
 - ๒.๔ คำทดแทนความเสียหายจากการเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง
กับการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ๒๗๔

บทที่ ๑๑ ผลของการมีศาลปกครองและหลักประกันความสำเร็จของศาลปกครอง ๒๗๗

๑. ผลของการมีศาลปกครอง ๒๗๗
 - ๑.๑ มีระบบศาลปกครองขึ้นอีกระบบศาลหนึ่งคู่ขนานไปกับระบบ
ศาลยุติธรรม ๒๗๗
 - ๑.๒ มีองค์กรวิชาชีพทางกระบวนการยุติธรรมทางปกครองขึ้นใหม่ ๒๗๗
 - ๑.๓ มีบรรทัดฐานทางกฎหมายปกครองเกิดขึ้นใหม่จากแนวคำวินิจฉัย
ของศาลปกครอง ๒๗๘
 - ๑.๔ มีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษากฎหมายในสังคมไทย ๒๗๘
๒. หลักประกันความสำเร็จของศาลปกครอง ๒๗๙
 - ๒.๑ ตุลาการศาลปกครอง ๒๗๙

๒.๒ ระบบวิธีพิจารณา	๒๘๐
๒.๓ สำนักงานศาลปกครอง	๒๘๐
๒.๔ สถาบันการศึกษา	๒๘๐
๒.๕ สถาบันวิชาชีพ	๒๘๐
๒.๖ การสนับสนุนจากรัฐและสังคม	๒๘๑

ภาคผนวก

๑. พระราชบัญญัติ

๑.๑ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง	
พ.ศ. ๒๕๔๒	๒๘๕
๑.๒ พระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๒	๓๑๖
๑.๓ พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๑๘)	
พ.ศ. ๒๕๔๒	๓๒๐
๑.๔ พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล	
พ.ศ. ๒๕๔๒	๓๒๒

๒. ข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

ข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล	
- ว่าด้วยวิธีการเสนอเรื่อง การพิจารณาและวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๔	๓๒๗

๓. ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

๓.๑ ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓	๓๓๓
๓.๒ ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๔	๓๕๘
๓.๓ ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยองค์คณะ การจ่ายสำนวน การโอนคดี อำนาจหน้าที่ของตุลาการในคดีปกครอง การคัดค้านตุลาการศาลปกครอง การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานคดีปกครอง และการมอบอำนาจให้ดำเนินคดีปกครองแทน พ.ศ. ๒๕๔๔	๓๖๐

๓.๔ ระเบียบของที่ประชุมตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการดำเนิน กระบวนพิจารณาและพิพากษาคดีปกครองที่โอนมาจากเรื่องร้องทุกข์ ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๔๔

๓๖๗

๔. ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด

๔.๑ ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด เรื่อง อำนาจหน้าที่ ของประธานศาลปกครองสูงสุดและอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น และการแต่งตั้งให้ตุลาการศาลปกครองชั้นต้นปฏิบัติหน้าที่ ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น

๓๗๐

๔.๒ ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด เรื่อง วันเวลาทำการตามปกติ ของศาลปกครอง

๓๗๓

๔.๓ ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด เรื่อง สถานที่ตั้งและวันเปิดทำการ ของศาลปกครองกลาง

๓๗๔

๔.๔ ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด เรื่อง สถานที่ตั้งและวันเปิดทำการ ของศาลปกครองสูงสุด

๓๗๕

๕. ระเบียบ ก.ศป.

๕.๑ ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และค่าธรรมเนียมการตรวจดู คัดสำเนา และการรับรองสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาด คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๔

๓๗๖

๕.๒ ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ การดำรงตำแหน่ง หรือการประกอบอาชีพที่ขัดต่อการ ปฏิบัติหน้าที่ตุลาการศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๔

๓๗๙

๕.๓ ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยวิธีการคัดเลือกตุลาการศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการหัวหน้าคณะ ศาลปกครองชั้นต้น รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น และอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น พ.ศ. ๒๕๔๔

๓๘๐

๕.๔ ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยวิธีการคัดเลือกตุลาการศาลปกครองสูงสุด ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด รองประธานศาลปกครองสูงสุด และประธานศาลปกครองสูงสุด พ.ศ. ๒๕๔๔

๓๘๑

๕.๕ ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยการย้ายตุลาการศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๔

๓๘๔

- ๕.๖ ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ประธานศาลปกครองสูงสุด และอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นและการบริหารงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๔ ๓๘๕
- ๕.๗ ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๔ ๓๘๙
๖. ประกาศ ก.ศป. เรื่อง วันและเวลาทำงาน และวันหยุดราชการของตุลาการศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๔ ๓๙๑
- ๖.๑ ประกาศ ก.ศป. เรื่อง การกำหนดตำแหน่งอื่นในหน่วยงานของรัฐที่เทียบเท่าอธิบดีและที่เทียบเท่าข้าราชการพลเรือนระดับ ๘ ๓๙๒
- ๖.๒ ประกาศ ก.ศป. เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์การเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น ๓๙๓
- ๖.๓ ประกาศ ก.ศป. เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับประสบการณ์ในคดีปกครองของผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทนายความที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ๔๐๓
- ๖.๔ ประกาศ ก.ศป. เรื่อง การเป็นโรคหรือการมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นตุลาการศาลปกครอง ๔๐๔
- ๖.๕ ประกาศ ก.ศป. เรื่อง วินัยแห่งการเป็นตุลาการศาลปกครอง ๔๐๕
- ๖.๖ ประกาศ ก.ศป. เรื่อง หลักเกณฑ์การกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานคดีปกครอง ๔๐๘
๗. ระเบียบสำนักงานศาลปกครอง
- ระเบียบสำนักงานศาลปกครองว่าด้วยการดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามคำบังคับของศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๔ ๔๑๑
๘. คำแนะนำของสำนักงานศาลปกครอง
- ๘.๑ คำแนะนำของสำนักงานศาลปกครองที่ ๑/๒๕๕๔ เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครอง ๔๔๔
- ๘.๒ ตัวอย่างคำฟ้อง ๔๕๑

- ๘.๓ ตัวอย่างคำให้การ กระทั่งได้ให้เหตุผลโดยอ้างว่า ป.ค.ศ. บทที่ ๖ มาตรา ๘๕ ๔๕๓
- ๘.๔ ตัวอย่างคำคัดค้านคำให้การ กระทั่งได้ให้เหตุผลโดยอ้างว่า ป.ค.ศ. บทที่ ๖ มาตรา ๘๕ ๔๕๕
- ๘.๕ ตัวอย่างคำให้การเพิ่มเติม กระทั่งได้ให้เหตุผลโดยอ้างว่า ป.ค.ศ. บทที่ ๖ มาตรา ๘๕ ๔๕๗
- ๘.๖ ตัวอย่างใบมอบฉันทะ กระทั่งได้ให้เหตุผลโดยอ้างว่า ป.ค.ศ. บทที่ ๖ มาตรา ๘๕ ๔๕๙

๙. คำอธิบายเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

โดย ดร.โกศิน พลกุล รองประธานศาลปกครองสูงสุด ๔๖๐

สำหรับเพื่อการศึกษาและการอ้างอิงเท่านั้น
For educational use and reference only